

PLAATSNAMEN OP -INK IN HET OOSTEN VAN NEDERLAND*)

DOOR

H. J. MOERMAN

(met 1 kaart achter in deze aflevering)

1. Inleiding

In onze Saksische streken werd de boerderij, het erve, van ouds genoemd naar den oorspronkelijken bewoner. Heette deze Hiddo, dan kreeg het huis den naam Hiddink, evenals het gezin van Hiddo, en die naam werd zelfs gehandhaafd wanneer er zich te eeniger tijd een andere familie kwam vestigen. Men maakte dan onderscheid tusschen den ouden huisnaam (hoe men „heette”) en den familienaam (hoe men „schreef”). HEUVEL geeft daarvan een voorbeeld in zijn „Oud-Achterhoeksche Boerenleven”: „Slot is mienen van (familienaam) en Möwt-Geert heit mien volk” (huisnaam). Men had dan twee namen naast elkaar, maar meestal bleef de oude erve-naam op den duur gehandhaafd. Zoo konden deze erven, vooral in Overijssel en Gelderland, hun naam behouden van de middeleeuwen tot den huidigen dag. Die namen zijn plaatsnamen en meteen familienamen; ze komen zoowel in de toponymie als in de geslachtskunde ter sprake.

Het doel van deze studie is, de -ing-namen, vooral die in Overijssel en Gelderland, te overzien met geografische bedoelingen. De studie der familienamen is lang verwaarloosd. WINKLER's boek van 1885 (32) is nog steeds „het” boek en wat in later tijd gegeven werd door LEENDERTZ, BOEKENOOGEN en vooral door MANSION, SCHÖNFELD en W. DE VRIES, is niet voldoende gewaardeerd en verwerkt. Het werk van SWAEN (30) verscheen na de voltooiing van dit opstel. Van MEERTENS (24), een der jongere werkers op dit terrein, die een handig overzicht met litteratuuropgave samenstelde, is de juiste opmerking, dat het minst onderzochte, moeilijkste en belangrijkste deel van het terrein der familienamen de geografische verbreiding van die namen is. Hij verwacht dat de geografische methode, evenals in de linguïstiek, hier een rijken oogst zal leveren.

Het toepassen van een geografische methode is nog geen geografie. Een kaart van de geografische verspreiding der Nederlandsche familienamen zou ons echter in staat stellen om met één oogopslag b.v. te overzien, hoe groot de beteekenis van het Friesche of Vlaamsche element is geweest, welke groepen hokvast en welke meer mobiel zijn geweest. Van bijzondere waarde is het dan wanneer, zooals

*) De tusschen haakjes geplaatste getallen in den tekst verwijzen naar de litteratuurlijst aan het slot van dit artikel.

in de oostelijke provinciën, de familienamen in den vorm van ervenamen als het ware verankerd liggen. „Zoo verdient, naast het dialect- en het volkskunde-, naast het archaeologisch en het toponymisch onderzoek, ook dat der familienamen een plaats, als een onmisbare schakel in de keten der onderzoekingen betreffende verleden, aard en samenstelling der bevolking” (MEERTENS).

Wij beperken ons tot Overijsel en Gelderland. Drente en deelen van Friesland en Groningen worden evenzeer tot onze Saksische streken gerekend, maar deze gebieden hebben hun eigenaardigheden en kunnen b.v. wat Drente betreft, beter bewerkt worden door een geboren Drent, die in de archieven van zijn gewest eenigszins thuis is. Om misverstand te voorkomen, willen wij omschrijven, wat „Saksisch” gebied voor ons beteekent. Het is het gebied der Saksische dialectgroepen, zooals deze sedert JAN TE WINKEL cartografisch zijn voorgesteld; een gebied, dat noordwaarts reikt tot bij de Groningsche Waddenkust, zuidwaarts tot den Ouden IJssel, en westwaarts tot de kust der oude Zuiderzee en de omgeving van Apeldoorn. Dit behoeft niet te beteekenen dat hier sinds de Volksverhuizing „Saksen” gevestigd zijn, een woord, dat weer een verzamelnaam is voor verscheidene NW-Germaansche stammen. TER KUILE Jr. wijst op de noodzaak om voor het Saksische deel van ons land onderscheid te maken tusschen taal, bevolking en recht (20). Hij acht het zeer twijfelachtig of er van Saksische rechtsbestanddeelen gesproken kan worden; overigens behoeft het volgen van bepaalde rechtsregels niet samen te gaan met het behooren tot deze of gene volksgroep. Sinds KLOEKE's onderzoekingen weten wij, dat in het oostelijk deel van Nederland dialectverschillen bestaan, dat er naar het Oosten toe meer aansluiting is bij de Westfaalsche dialecten, en vooral, dat de dialecten leven, dus grenslijnen van taalverschijnselen verschuiven kunnen, en ook invloeden uit het Zuiden en Westen werkzaam waren. Ethnografische, archaeologische en anthropologische gegevens verschaffen even weinig houvast voor de omlijning van het begrip „Saksisch”; er zijn voortdurend mengingsverschijnselen en telkens vernemen wij van een „onderlaag” of van „proto-Saksische” elementen. „Bij gebrek aan positieve gegevens over de vermeende Saksische bevolking van deze provincie (nl. Overijsel) geef ik er de voorkeur aan, de m.i. veel natuurlijker verklaring van GOSSES te volgen, dat er nl. in heel Oost-Nederland een langzame penetratie van Saksische invloeden plaats heeft gehad” (TER KUILE).

Die Saksische invloeden reikten tot op de Veluwe en misschien nog verder westelijk. Een aanteekening van $\pm$ 770, dat de IJssel bij de grens van de Franken en Saksen zou liggen, geeft weinig zekerheid; staatkundige grenzen staan niet vast, evenmin als volks- en cultuurgrenzen. Wij houden ons dus in het vervolg aan de huidige dialectgrens. In grensgebieden als het onze werkten verscheidene invloeden, ook Friesche en Frankische, maar de Saksische bleef overheerschend.

In één opzicht moet ik van TER KUILE Jr. afwijken, nl. daar, waar hij de bevolking van het Land van Vollenhove „vrij zeker” Friesch

noemt, en daarbij verwijst naar zijn bijdrage in de Mededeelingen der Vereeniging voor Overijsselsch Regt en Geschiedenis, dl. 49. Hierin wordt aannemelijk gemaakt, dat de „pagus forestensis” uit een oorkonde van 944 vermoedelijk overeenkwam met Drente in ruimen zin, d.i. het tegenwoordige Drente, zuidoostelijk Friesland en het Land van Vollenhove. Maar hieruit valt niets af te leiden omtrent de oude bevolking van de stad Vollenhove en omgeving. Dat er Friesche pogingen tot expansie in deze richting waren, en dat er Friesche kolonisatie heeft plaatsgehad, is niet tegen te spreken. De plaatsnamen bewijzen echter dat op de hoge gronden om Steenwijk en op het schiereiland van Vollenhove Saksische naamgeving onmiskenbaar is. Namen als Gelderinge en Prandinge bij Steenwijk klinken Drentsch-Saksisch. Te Leeuwte bij Vollenhove lagen de oude erven Sparwerinc en Wildinc, en te Baarlo, bij dezelfde stad, vond men den Baarlinger esch. Het lage veengebied tusschen deze twee hoogere deelen is eerst later bewoond geworden door immigranten van Frieschen bloede, maar ook, zooals te Giethoorn, van elders. VAN ENGELN VAN DER VEEN heeft in zijn opstel over „Het vierde Zeeland der Friezen” (Meded. Ov. R. en G., dl. 40) reeds de aandacht gevestigd op deze tweedeelgheid van het Land van Vollenhove. Het dialect van dit gebied is Friesch-Saksisch, waarin het Saksisch overheerscht, aldus VAN GINNEKEN en ENDEPOLS in hun „Regenboogkleuren der Nederlandsche taal”. Ik geloof wel dat dit juist is, maar zou een vraagteeken willen plaatsen bij hun opmerking dat men in Drente het „zuiverste” Saksisch vindt.

Namen van erven op -inc, -inck en -ing, die voorkomen in historische bronnen, markeboeken en dergelijke, worden hier in het vervolg alle aangeduid door middel van -inc; ervenamen van de Topografische Kaart of uit andere hedendaagsche gegevens zijn met -ink gespeld (ook als men -ing schrijft). Vooral is geput uit de bisschoppelijke rekeningen (tenminste voor Overijssel) en verder uit de oorkondenboeken van het Sticht, van SLOET en TER KUILE Jr., terwijl voor Westfalen en Lüneburg vooral gebruik gemaakt is van twee werken, die ook geografische gezichtspunten bieden, van JELLINGHAUS (13) en BÜCKMANN (3); Westfaalsche oorkonden boden mij de oudere werken van MÖSER en SEIBERTZ; ze gaven voor mijn doel ruim voldoende. De -inc-namen van het oude kerspel Enschede zijn bestudeerd door SNUIF (28, 29). De Belgische toponymist LINDEMANS wijdde er een studie aan (21). In mijn litteratuurlijst zal de toponymische litteratuur over het algemeen niet vermeld worden; eens voor al zij verwezen naar onze Nomina Geographica Neerlandica (Nom. Geogr. Neerl.), in het bijzonder naar de voortreffelijke litteratuuroverzichten van SCHÖNFELD, en verder naar het Zeitschrift für Ortsnamenforschung (Z. f. Ortsnamenf.). Wij gaan nu de -inc-namen groepswijze langs.

2. Groep Wuestinc

Het erve Wuestinc, in de Eschmarke (de oude marke van Enschede), is genoemd naar een wueste of weustine, dus een woeste streek. Meer -inc-namen, maar niet de meeste, zijn afgeleid van woor-

den, die herinneren aan de natuur, het landschap, aan verschillende zichtbare dingen die voor de omgeving van het erve karakteristiek waren. Zoo zal Beckinc te Lonneker, dat ook Ter Beke heet, genoemd zijn naar een beek. In Besthmen bij Ommen vond men Bekinc en te Mander bij Ootmarsum Bekemenninc; Oolbekkinc (ool = oud) lag te Holten. Er moet evenwel opgemerkt worden dat er een personen-naam Becco was. Leusinc of Loesinc te Usseloo bij Enschede was een erve „ann die becke up die Loese”, dus mogelijk is het genoemd naar een waterlossing. Maar voorbehoud is ook hier weer nodig, omdat er een personen-naam Liuzo is. Spekkink, te Warken bij Zutphen, is vermoedelijk benoemd naar een spek of spik, een beekovergang van twijg en zoden. Stenvordinc te Junne, bij Ommen, naar een steenenrijke voorde of doorwaadbare plaats (vgl. Veurdinc of Veurinc te Notter, bij Hellendoorn).

Averessinc, te Notter, en Overmadinc, te Lonneker, waren erven die gelegen waren aan de overzijde van den esch en van een made of weide. Te Notter worden ook nog de namen Middelesch en Achteresch genoemd. In Drente komen vier erven Eursinge voor. Deze naam is door KEUNING (15) terecht verklaard als een samentrekking van Overessching (Oversinge te Havelte wordt trouwens in een oorkonde van 1313 Oeveressing geschreven). Dat deze namen een bewijs leveren voor de verplaatsing van een aantal hoeven naar de overzijde van den esch, geloof ik niet. Men kan zulke namen evengoed opvatten als plaatsaanduidingen zonder meer.

Namen die betrekking hebben op de ligging van het erve ten opzichte van het „darp” of dorp zijn Middel DERPINC, te Bergentheim, en Oostendarpinc, te Heemse, beide in de omgeving van Hardenberg.

3. Groep Tyginc

Andere namen hebben betrekking op de onzichtbare banden die in de oude „boerschop” de menschen bonden, onder de begrippen bestuur, rechtspraak, sociale verhouding en kerk vallende. De erven Vrilinc (te Vasse bij Ootmarsum en elders) herinneren aan de standen in het oude Saksenland, waar men „vrilingen” of vrije mannen onderscheidde, naast edelingen, laten (of minder vrijen) en onvrijen. In de marke vond men naast de eigenaars der gewaarde erven of „erfgenamen” (hier en daar „erfexen” genoemd; esco = eigenaar) huurders of „meiers” en verder de ongewaarde „kotters”. Ik laat deze namen verder met rust; op de geheele groep hoop ik elders terug te komen. Alleen zij herinnerd aan den naam Meyerinc. Aan bestuursfuncties herinneren Richterinc en Scultinc, gevormd van (boer) richter en schult. Te Reutum bij Ootmarsum vond men Richterinc („is buyrrichter in Reutum altyt”, zegt een oude aantekening); te Vasse, ook bij Ootmarsum, lag de Scultinkhof.

In het kerspel Ommen vond men een erve Tyginc; eveneens te Hal, ten N van Ootmarsum, even over de grens. Ze zijn genoemd naar de „Tie” of „Tigge”, de plaats, waar de boerrichters vergader-

den, in noordelijk Saksen ook boerbrink genoemd. In Nom. Geogr. Neerl. VII heb ik de verbreiding van dezen naam voor ons land nagegaan en in kaart gebracht. Deze voorstelling moet op drie punten herzien worden. Vooreerst komt de naam Tie westelijker voor, dan hier vermeld werd (nl. kerspel Raalte). Er is een Tie op de Veluwe geweest, zooals blijkt uit een aantekening van 1610, die spreekt van „de Tijkamp int karspel van Vaessen, W. den Tij, N. die Tijstraet”. Een tweede Geldersche Tie-plaats is Harfsen, in den Achterhoek bij Laren, waar in 1421 een gewaard erve „die Thye” voorkomt. Verder moet de Tie te Groningen vermoedelijk geschrapt worden; W. DE VRIES heeft aannemelijk gemaakt, dat de uitdrukking „super Thie” betrekking heeft op een waterloopje bij deze stad. Volgens KOOPER („Het waterstaatsverleden van de provincie Groningen”, pag. 86, 130) verbond het de Hunze met het Oosterdiep en werd het in 1616 vergraven tot Boterdiep; het heette Tya of Thie. Dan meende ik dat de naam in Drente niet voorkwam, maar de Topografische Kaart vermeldt de Tiemaden te Rolde en de Tijakkers bij Dalen. Toch is hier eenige twijfel gerechtvaardigd, omdat er een Drentsche voor-naam Thie bestaat. Onderzoek ter plaatse blijft dus aanbevolen, te meer, omdat in de Drentsch georiënteerde omgeving van Steenwijk de buurtschap Tij ligt. De naam Tij is gebruikelijk geweest in Saksenland, van de Veluwe tot de Elbe. In Westfalen is deze rechtplaats vaak verhoogd en ommuurd en er stond een linde (12). In Delden (welks stadszegel een linde vertoonde), wordt „de lynde” al in 1364 vermeld; in de buurschap Rossum bij Oldenzaal ligt het oude erve Scholte-Linde, waar de erfmarkerichter woonde.

In de marke Reeze, ten ZW van Hardenberg, wordt in 1356 Overtyinge goet vermeld; het heette in de 16e eeuw Overtinge, en later Beurtink (Ov. Almanak, 1850, pag. 33, 44). Overtyinge, blijkbaar van Tij afgeleid, is dus samengetrokken tot Overtinge; Beurtink zal ontstaan zijn, doordat men een *b* voorvoegde, in verband met op-Eurtinge. De vormverandering herinnert eenigszins aan de hierboven reeds vermelde reeks Overessinge — Oversinge — Eursinge.

Een andere naam voor gerechtsplaats is „dingstede”; hieraan herinnert Dingstede, de Drentsche enclave in Overijsel ($\pm$ 1300 Dincstadinchus), omstreeks 1750 van het Oude Landschap gescheiden, doordat het erve Olde Staphorst aan Overijsel werd verkocht.

Een „bodgoed” was een hoorig erve, waarvan de bewoner voor den hofheer bodediensten moest verrichten (vandaar in oude stukken de namen preco en nuntius, d.i. bode). Ze heetten Bodde, maar ook Badinc of Boedinc, zooals in Olden-Ootmarsum en in Noord-Doorningen bij Oldenzaal. Nu is er ook een oude voornaam Bodo, zoodat oppassen de boodschap is; maar wanneer, zooals te Olden-Ootmarsum, een erve Badinc heet en er bovendien aangetekend staat „is een badeguet”, dan is alle twijfel wel uitgesloten.

Aan bepaalde beroepen of liever bekwaamheden herinneren Bodekerinc (nu Beuker) te Lonneker en te Reutum (bij Ootmarsum), van bodeker of kuiper, en Spelemanninc te Lonneker (nu Spölmink),

genoemd naar den in de buurschappelijke samenleving gewaardeerden „spölleman” (joculator), die bij feestelijke samenkomsten de leiding had.

Aan de Kerk herinneren o.a. Biscopinc-hof te Oldenzaal, Monikinc-hof in de Luttermarke bij Oldenzaal en Monikinc te Doorningen bij Oldenzaal; verder Praestinc te Lieren bij Apeldoorn, dat aan de proosdij te Deventer behoorde.

Stond een hoeve onder vrouwelijke leiding, dan werd dat in den naam uitgedrukt. Zoo heette de bewoonster van Monikinckhof de Monikinc-hovester. Te Beuningen bij Denekamp lag het erve Meuleman (Mölleman); men sprak dan van den jongen Mölleman en de „olde Möllingster”. De bewoonster van Rosinc heette de Rosincster.

4. G r o e p W a l r a v e n i n c

Wij gaan nu over tot de hoofdzak: de talrijke -inc-namen, die afgeleid zijn van personennamen die uit twee deelen bestaan, zooals Walraven, waarnaar het erve Walraveninc te Wierden, bij Almelo, genoemd is. Deze tweedeelige namen zijn oud; ze dateeren uit den vóórchristelijken tijd, uit den tijd, toen men slechts één naam gebruikte (de tweenamigheid treedt in de 12e en 13e eeuw op). De deelen, zooals ger-, wich-, -hard hebben oorspronkelijk beteekenis gehad; ze keeren telkens in andere combinaties terug en het is de vraag of de beteekenissen van die samenstellende deelen levend bleven. Ook blijkt dat, b.v. in de 8e eeuw, van de eene generatie op de volgende één deel veranderd werd: Liudger, zoon van Hredger, Ansbald, zoon van Wigebald, Oodhelm, zoon van Oodwerk. Deze volle tweedeelige namen zijn al vroeg (in den tijd der eennamigheid) ingekort: het tweede deel verdween geheel of gedeeltelijk en werd vervangen door een uitgang. Er had dikwijls verdubbeling van medeklinkers plaats en zoo ontstonden „korte” namen of vleinenamen, b.v. Benno uit Bernhard, die niet alleen voor kinderen, maar ook voor volwassenen gebruikelijk werden.

Voor het onderzoek van de van eigennamen afgeleide -inc-namen is dus een lijst van oude Germaansche namen onmisbaar; voor nader onderzoek van deze en andere plaats- en familienamen is er behoefte aan een Friesche, een Frankische en een Saksische lijst. Maar MEERTENS, die het weten kan, schrijft: „Een wetenschappelijk opgemaakte lijst van alle Nederlandsche voornamen en een daarbij aansluitende lijst van de familienamen, die er van afgeleid zijn, is nog een van de desiderata der Nederlandsche taalwetenschap”. Zelf geeft hij een lijst, ten deele naar GRAAF, WINKLER en anderen, die hij fragmentarisch noemt.

Wij geven nu eenige voorbeelden van -inc-namen, die van tweedeelige personennamen zijn afgeleid, met vermelding van de plaats, waar deze erven voorkwamen (in Overijsel meestal de marke, in Gelderland het kerspel).

Alferinc (Haarle, ZO v. Raalte) Lentfardinc (Fleringen, NW v. Oldenzaal)

Bertoldinc (Hertmen, ZO v. Al- meloo)	Lotgherinc (kerspel Oldenzaal)
Bertraminc (Junne, O. v. Om- men)	Marcwardinc (Aalten)
Deterdinc (Deuringen, ZW v. Oldenzaal)	Oetbertinc (Mander, NW v. Oot- marsum)
Dobbeldinc (Azello, N. v. Del- den)	Rotardinc (Losser)
Giselbertinc (Notter, N v. Rij- sen)	Swaverinc (Driene bij Hengeloo O.)
Hadeberninc (Bestmen, ZO v. Ommen)	Werenbertinc (Driene)
Hademanninc (Albergen, NO v. Almeloo)	Wichmanninc (N v. Doorningen, O v. Ootmarsum)
Hilboldinc (Geesteren, NO v. Al- meloo)	Wychmodinc (Ageloo, Z v. Oot- marsum).

Het laatste erve is genoemd naar een vrouw, wat niet vaak gebeurt. Verschillende namen zijn min of meer afgesletten, maar de namen Diethard, Dubbold, Ludger, Rothard en Swafher zijn zonder moeite te herkennen. De huidige namen wijken meer af. Rotardinc werd Roeterdink en Roerdink, Wendelgardinc (in de marke van Vasse bij Ootmarsum) werd Wennegerink. Namen als Clawesinc en Johanninc, afgeleid van Nicolaas en Johannes, behooren tot de christelijke doopnamen en zijn dus van jongeren datum (Oudtestamentische namen komen al in den Karolingischen tijd voor; nieuwtestamentische en heiligenamen eerst later).

5. Groep Assinc

Deze groep, die bestaat uit -inc-namen welke zijn afgeleid van „korte” personennamen, is de belangrijkste. Daarom is er een lijst van gemaakt (zie aan het slot van dit artikel), die evenwel op verre na niet volledig is; de bijbehorende personen naam is telkens in zijn oudsten vorm opgegeven, terwijl aangeteekend is, of deze voorkomt in Nederlandsche (N) of Westfaalsche (W) oorkonden. Waar noodig, is verwezen naar de werken van JELLINGHAUS (13), BÜCKMANN (3), MANSION (23) en de Nom. Geogr. Neerl.; JELLINGHAUS geeft een zeer bruikbare lijst van personennamen die in verscheidene Westfaalsche plaatsnamen voorkomen.

Eén ding blijkt dadelijk: wie meenen mocht, dat namen als Nanne, Melle en Poppe getuigen van zuiver Friesche komaf, zal bemerken dat ze evengoed behooren tot den namenschat van Saksenland, en dus gemeenschappelijk Germaansch bezit in het NW zijn. Maar terwijl die oude namen in de Saksische streken verdreven zijn door ontelbare Hendrik Jans en dergelijke, bleef in Friesland, en niet minder in Groningen, het oude namenbezit gehandhaafd. Toch zijn die oude Saksische namen, vooral op het platteland, nog niet uitgestorven. Wie zoekt, zal b.v. in oostelijk Nederland den ouden naam Asse (Asso) en ook Riekelt (Rycolt) kunnen vinden. Een

ruimen oogst leveren oude registers, zooals voor de Veluwe de door VAN DOORNINCK uitgegeven schattingslijst uit de 14e eeuw. Daarin vinden wij namen als Bene, Mense, Nenne, Nyse, One, Renne en Tabe, waarvan de meeste in patronymica van het Oosten van Nederland zijn terug te vinden.

De lijst toont verder, zooals te verwachten was, dat de overeenkomst met den Duitsch-Saksischen namenvoorraad zeer groot is, maar ook, dat er nog heel wat te vergelijken en te verklaren valt, voor onze kennis van die namen en hun verbreiding behoorlijk gefundeerd is. Ze geeft uit den voorraad slechts een keuze, die zich richtte naar het doel van dit opstel. Nog niet het tiende deel der namen is gebruikt. Daarom is het nagaan van de verspreiding van bepaalde vormen nog voorbarig. Wel blijkt reeds dat Overijsel en de Geldersche Achterhoek zeer veel overeenkomst vertoonen.

Laten wij eenige namen uitkiezen, die een nadere kennismaking verdienen.

Dat Badinc en Bodinc afgeleid zijn van de personennamen Bado en Bodo, zooals eenige auteurs aannemen, is mogelijk, maar evenzeer verdient (zooals werd opgemerkt), afleiding van bade of bode de aandacht. Ze zijn dikwijls samengetrokken tot Baank, Bonk of Bunk. In het laatste geval is verwarring met het uit Boio gevormde Boïnc, Boiinc of Boeyinc mogelijk.

Heiinc of Hayinc zal wel behooren bij Heio of Haio. Maar er is ook een vorm Hiinc; hier is verband met hieë of hije mogelijk (hijen waren de tot een middeleeuwschen hof behorende hoorigen).

Dan is er nog de vorm Tyasinc, b.v. te Buurse en Geesteren, die door SNUIF 't Jasink gespeld wordt (te Zenderen). Op dezelfde wijze vindt men naast elkaar Tyodinc en 't Jodink, b.v. bij Deventer (te Essen) en te Brummen. In Usselo ligt het Josink, dat in oude stukken ook als Tiosinc voorkomt. In het laatste geval is het wel mogelijk, dat er afleiding van Joos(t) plaats had, en het lidwoord in den ervenaam is opgenomen. Maar geheel zeker lijkt mij dit niet, omdat Tyasinc beter afgeleid kan worden van den personennaam Thyace of Tias, die in deze streek niet ongewoon is. In het familieboek TER KUILE (18) vinden wij b.v. naast elkaar (midden 17e eeuw) de vormen: Jan Jaesinck, Geert 't Jasinck en Tias Tienckinck.

Warninc (bij Zutfen) en Werninc (bij Oldenzaal) zijn afgeleid van Warn, Warin, Weren (Warnsinc, te Epse bij Zutfen en te Dulder bij Oldenzaal, van Werinzo, vermoedelijk een verkleinvorm van Werin). Met Warn zijn ook gevormd, geloof ik, Warnsveld bij Zutfen en Warnsborn bij Arnhem (er is echter ook een vorm Wansborn). De meening van VAN GINNEKEN (Taaltuin II, 1933), dat beide namen een argument vormen voor een tocht, dien de volkstam der Warnen in de vroege middeleeuwen door ons land zou hebben gedaan, kan ik niet deelen.

Wij willen nog één reden noemen, die pleit voor grondige bestudeering der korte, oude personennamen. KLUIVING (17) en W. DE VRIES hebben er voor Drente op gewezen, dat verschillende plaats-

namen op -en in verband schijnen te staan met zulke namen; Assen (waarnaast ook de vorm Assing), Bonnen, Buinen, Donderen en Ruinen schijnen tot deze namen gerekend te kunnen worden. Geldersch-Overijselsche namen als Ane, Ede, Gerner, Herike, Junne, Oene verdienen misschien een onderzoek in deze richting; maar de kans op ontsproten is groot en alleen een taalkundige, die de oude vormen vergeleken heeft, zal mogen oordeelen.

6. Groep Essekinc

Dan zijn er nog de verkleinvormen. Naast Esso ontstond Essico; in de latere middeleeuwen vond men naast Esse Esseken, en gebruikte den laatsten naam ook voor volwassenen. Het Friesch kent zulke verkleinvormen ook (Epke naast Eppe, Sipke naast Sippe), evenals het Groningsch (Anko naast Anno, Etsko naast Etzo, Haiko naast Haio). Wij geven voor het Saksische gebied eenige voorbeelden:

Anekinc (bij Meppel)	Hissekinc (bij Groenloo)
Assikinc (bij Delden)	Hoykinc (Dulder)
Bennekinc (Albergen)	Ybekinc (Enschede)
Elekinc (Haaksbergen)	Mensekinc (Heggesloo bij Almeloo)
Elverkinc (Loozen)	Rosekinc (bij Zutfen)
Enekinc (bij Meppel; zie boven)	Ubekinc (bij Vorden)
Gelekinc (Stokkum)	Wissekinc (bij Dalfsen)
Gorikinc (Burse)	Zalekinc (Zenderen)

Nu en dan gebeurt het dat een erve, dat Hissekinc heette, in later jaren toch weer met Hissinc aangeduid wordt. Het is mogelijk, dat beide namen naast elkaar in gebruik zijn gebleven. Maar er is ook een mogelijkheid, die aan de hand wordt gedaan door het materiaal van SNUIF. Het erve Evekinc heet later Eefkinc, daarna Eeffinc en nu zelfs Eeftink; Wissekinc heet later Wiskinc en Wissinc, Avekinc heet later Aafkinc en Afinc. Het schijnt, dat de oude verkleinvorm zoo versleet, dat hij teruggebracht werd tot den hoofdvorm (mogelijk onder den invloed van den nog levenden hoofdvorm in de namen van andere personen of erven). Soms zijn vormveranderingen zoo groot, dat de naam moeilijk herkenbaar is geworden: Ubekinc (bij Vorden) heet nu Obbink, en Gorikinc (te Burse en elders) heet Geurkinc en zelfs Gakink.

Andere verkleinvormen (op -ilo en -iso) laten wij terzijde; ze ontbreken echter niet.

7. De westgrens van het -incgebied

Wanneer men zich in westelijke richting verplaatst, beginnen de -inc-namen gaandeweg minder talrijk te worden. Kiezen wij van de marken langs de Vecht eerst Heemse, bij Hardenberg, dan begint het goed: tien van de twaalf gewaarde erven heeten Veldsinc, Heselinc, Warmoldinc ..., alleen Hamhuys en Hulsebos vertoonen andere vormen. In de marke van Roozengaarde (om Dalfsen) vinden wij

namen als Eisinc, Roelovinc en Vrielinc; evenwel al wat meer andere namen. Maar in Spoolde, aan den IJsel ten W van Zwolle, geeft de warenlijst geen enkelen -inc-naam meer. Ga ik in Salland van Hellendoorn naar Olst, dan is er weer vermindering van het aantal -inc-namen IJselwaarts. Een Sallandsche hoevenlijst van $\pm$ 1300 geeft voor Olst één naam: Didinchof (Didinges-hof, nu Dingshof), maar voor Heino, Hengforden, Lente en andere naburige marken niet één naam. Het is mogelijk dat de -inc-naamgeving in de IJselstreek nooit van veel beteekenis is geweest, maar er bestaat ook de kans, dat er, in een randgebied, afslijting van die vormen is geweest. Het laatste lijkt mij niet waarschijnlijk. Afslijting en vervorming komen trouwens in de kerngebieden ook wel voor, evenals het gebruik van andere suffixen, zooals -er. In Tweekelloo heet Rolevinc ook Reulver en Gadevordinc Geuver. In de Eschmarke werd Lippinc Lipper. Te Beuningen heette Bruninc later Broeneman, Dubboldinc Dubbelman en Eppinc Epman. Verder verwijs ik naar de reeds genoemde verhandeling van LINDEMANS (21).

Verder zuidelijk in de IJselstreek, bij Deventer en Zutfen, vertoont zich een ander tafereel. Daar komen namen als Busschinc en Hassinc niet alleen tot aan den IJsel voor, maar ten Westen van de rivier ligt hier een compact -inc-gebied, in de streek van de dorpen Voorst, Loenen, Eerbeek en Brummen. In de „Schattingslijst der Veluwe” van VAN DOORNINCK (5) valt deze streek onmiddellijk op, want elders op de Veluwe zijn -inc-namen in deze lijst bepaald zeldzaam. Maar alleen in het kleine Gieteloo, bij Voorst, vond men de erven Brenckinc, Bruninc, Emoldinc, Eynoldinc, Huysmanninc, Meyerinc, Obinc, Orinc, Preysinc, Rensinc, Wubberinc, Zegheberdinc en Zymerinc, dus 13 -inc-namen. Verschillende namen komen aan beide zijden van den IJsel voor, d.w.z. in de omgeving van Zutfen en in de streek van Voorst tot Brummen. Zulke namen, zooals Banninc, Cubbinc, Ebbinc, Wensinc en Lentinc, zijn te vinden met behulp van de „Schattingslijst” en van gegevens in de werken van SLOET (27) en van DE GRAAF (8-10); de laatste heeft zich verdienstelijk gemaakt door het schrijven van de geschiedenis van verscheidene Geldersche en Overijselsche marken.

Gaan wij aan de zijde der Veluwe noordwaarts, dan ontbreken om Apeldoorn en verder naar het Noorden de -inc-namen niet geheel, maar ze worden zeldzamer; naar het Westen toe wordt de oogst uiterst schraal. Deze westgrens verschilt (als wij de dunne strooïing ten Noorden van Apeldoorn in rekening brengen) weinig of niet van de Saksische dialectgrens, die van Hattem over Apeldoorn den heuvelrand volgt, zuidoostwaarts ombuigt en dan langs den Ouden IJsel loopt.

Maar vanwaar het dichtbevolkte -inc-schiereiland ten Westen van Zutfen en Deventer? Doordat deze steden oude overgangsplaatsen waren en verder noordelijk het gebied der Veluwsche weteringen aan de eene en dat der Sallandsche weteringen aan de andere zijde, laag gelegen, blootgesteld aan overstroming, uitbreiding naar het

Westen remde? De IJssel was hier vroeger geen staatkundige grens; een in 1046 genoemd graafschap in Hameland lag van Brummen tot Deventer ten Westen van den IJssel. Evenzoo in de middeleeuwen het kerkelijk aartsdiakonaat van Deventer, maar niet op dezelfde plaats. Wij herinneren er nog aan dat twee erven Baedinc, de eenige der Veluwe, te Tonden en Voorstonden lagen, en dat te Vasen, bij Apeldoorn, de eenige tie der Veluwe ligt.

Nog een algemeene opmerking. De -inc-namen behooren bij erven, maar ze zijn niet vaak namen van buurschappen geworden. Millingen, ten Westen van Apeldoorn, heet in de „Schattingslijst” Coep Millinc: een -inc-naam (erve- en personen-naam) is hier overgegaan in een -ingen-naam (buurschapsnaam). Wel zijn er vrij veel namen op -ingen, -inghem en -inghuizen die als buurschaps- of dorpsnamen voorkomen, ook in het -inc-gebied.

8. Saksische -inc-namen in Engeland

Vormen de -inc-namen dus een gesloten gebied, van Apeldoorn tot den Wezer, er is sinds de Volksverhuizing nog een -inc-streek, en wel het ZO-deel van Engeland. Een derde terrein, de oostelijke Kanaalkust, van Duinkerken noordwaarts, het litus Saxonicum, laten wij met rust, verwijzende naar publicaties van BÜCKMANN (2), LONGNON en MANSION. De Engelsche plaatsnamen op -ing, -ingham enz. worden aangezien voor vestigingen der „Saxon invaders” van $\pm$ 500, en EKWALL (6) heeft er een studie aan gewijd. Wij bepalen ons bijna uitsluitend tot de van eigennamen afgeleide -ing-vormen en vinden dan de volgende namen, die overeenstemmen met Oostnederlandsche -inc-vormen:

Aldring	Aelderinc	te Warnsveld (Athalher, Aeldher),
Alving	Alvinc	„ Zenderen (Alvo, Alf),
Anting	Antink	„ Varsel (b. Ruurloo) (O. Eng. Anta),
Bading	Badinc	„ Mander (Bado, of bade = bode),
Banning	Banninc	„ Harfsen (O. Eng. Bana),
Benning	Benninc	„ Rossum (Benno),
Bleccing	Blekkink	„ Miste (b. Winterswijk) (Blecco),
Culing	Koeling	„ Groenloo (O. Eng. Kul, of Koele = Kuil),
Epping	Eppinc	„ Beuningen (Eppo),
Folking	Folkinc	„ Voorst (Geld.) (Folk-),
Lipping	Lippinc	„ Enschede (Lup-?),
Melling	Mellink	„ Varseveld (Mello),
Oving	Ovinc	„ Vorden (Ovo),
Udding	Udinc	„ Woolde (Ov.) (Udo),
Wenning	Wenninc	„ Nede (O. Eng. Wenna),
Willing	Willinc	„ Hal (Geld.) (Willo),
Wilming	Wilminc	„ Benteloo (Willam),
Wilting	Wiltinc	„ Gorsel (Wilte).

Lippinc vraagt toelichting. Lippinchhof in de Groote Boermarke (of Enschede) heet in 1321 en 1408 Phylippinchhof, maar verder steeds Leppinc, Lippinc of Luppinc. Er is in Enschede een tweede erve,

dat steeds Lippinc of Luppinc heet. Verder is er een erve Lippinc in Markvelde, bij Goor, en een Lippinge bij Steenwijk. Is dus afleiding van Philip niet geheel af te wijzen, toch is in de meeste gevallen verband met het Germaansche Lup- (Friesch Lieppa) waarschijnlijk (Vgl. MANSION, pag. 102, bij Luping).

Culing komt overeen met ons Koeling. Naast den familienaam Coelingh bestaat echter ook Ter Kuile (Ter Kule) (18), zoodat afleiding van kuil eveneens in aanmerking komt.

Verder noemt EKWALL Iping en Jelling; in Westfalen liggen de plaatsen Ibing en Jellinghausen. Ook nog Harling, Selling en Wadding, die herinneren aan Harlingen in Friesland, Sellingen in Groningen (Westerwolde; in de 12e eeuw Sallinge) en Ter Wadding bij Leiden (in de 9e eeuw Watdinchem); in Westfalen ligt Aldewaddinge. Belling komt voor in Bellingwolde (Groningen), Heyning in Heiningen (in het NW van N-Brabant en elders). WINKLER noemt nog een Docking (33), dat aan Dokkum in Friesland (Dockingahem) herinnert. De volgende door EKWALL vermelde namen kan ik niet met Nederlandsche erve- of buurtschapsnamen paralleliseeren, maar verreweg de meeste zijn hier als familienamen niet onbekend: Beckering, Colling, Elsing, Escling, Gelding, Gidding, Harting, Honing, Luling, Massing, Messing en Palling.

9. Verwante vormen (-ingen, -ingham enz.)

Er is dus een Saksisch -inc-gebied, waarvan wij de uitbreiding naar het Westen hebben bepaald. Nu willen wij iets zeggen over de ligging van dit gebied ten opzichte van het terrein van verwante vormen. Er valt dus een grooter gebied te overzien, en dit overzicht (dat weinig nieuws geeft) berust niet op voldoende detailkennis; het zal integendeel toonen, welke niet geringe hiaten er nog in onze kennis zijn.

Drente behoort, evenals het ZO van Friesland en deelen van Groningen (Westerwolde) tot het -inc-gebied; naast -ing treedt -inge op. In het eigenlijke Friesland en Groningen, en verder oostelijk, ligt een -inga-gebied dat bestudeerd is door CARSTEN (4) en W. DE VRIES (Nom. Geogr. Neerl. VII en VIII).

Naar het Zuiden ligt een uitgestrekt -ingen-gebied, dat vooral door KASPERS is onderzocht (14). Het strekt zich uit van den Elzas tot voorbij Aken; de -ingen-namen liggen als het ware „opgehoopt” tegen de Fransch-Waalsche taalgrens. Dit -ingen-gebied omvat ook Vlaamsch-België, onze zuidelijke provinciën en deelen van het midden van ons land. In België ligt b.v. een -ingen-groep (Edingen enz.) om Brussel heen. Volgens LINDEMANS zijn ze oorspronkelijk -ingehem-namen geweest. In Vlaanderen komt -ingham (-egem) vrij veel voor; in Belgisch-Brabant en Limburg vindt men meer -inkhem (ekom).

In het -ingen-gebied treedt de vorm -inghoven in groepen op. Zulk een groep, door KASPERS aangewezen, ligt ten Oosten van het midden van ons Limburg. In België zijn, volgens MANSION, twee groepen bijzonder duidelijk: om Tongeren (Gutskoven enz.) en bij

Ieperen en Oudenaarden. De Tongerensche groep hangt door ons Limburg heen samen met de zooeven genoemde Rijnlandsche groep: hier liggen Illikhoven (Born), Guttekoven (Limbricht), Humkoven (Ulestraten) en Scheitekoven (Ulestraten). KASPERS zoekt een Ellinchoven in de omgeving van Heinsberg tevergeefs en meent dat het niet meer bestaat. Is het niet Illikhoven, bij Susteren aan de Maas, ten W van Heinsberg, dat in een oorkonde van 1230 als Ellenhoven voorkomt?

Letten wij verder eerst op het kustgebied, dan blijkt, dat inge(n)-vormen, zooals Vlaanderen die bezit, ook voorkomen in Zeeland en Holland. TACK heeft er verschillende van bestudeerd, van Vlissingen en Gapinge op Walcheren, tot Scheveningen, en aangetoond dat ze uit personennamen zijn gevormd (31). Dit geldt, vermoed ik, ook voor Herkingen en Hekelingen, op de Zuidhollandsche eilanden (bij Herico en Hagilo), en misschien voor Kralingen (de personennaam Kraling komt in de 9e eeuw voor). Ter Wadding is reeds genoemd; Waddingsveen wordt in 1269 vermeld. De andere Hollandsche -inc-namen langs den zeekant, zooals Vlaardingen, (Flardinchem, 1206) en Teilingen (Taglingi, 9e eeuw) zijn, zoover ik weet, niet bestudeerd.

Nu het midden van ons land, het oude eiland der Bataven tusschen Waal en Rijn met omgeving. In het Oosten begint het met Gendringen aan den Ouden IJssel. Om Nijmegen heen liggen een tweede Millingen (dat bij Apeldoorn is al genoemd), Persingen (vgl. Persinghausen bij Geseke in het Zuiden van Westfalen) en Beuningen. Nog verder westelijk komen Wageningen, Everdingen, Golberdingen en Helsdingen.

In de zuidelijke provinciën is de oogst aan -ingen-namen niet groot: Panningen, Beringen, Teteringen, Heiningen (Een opvallende -ing-naam is Boeying, ten Westen van Rozendaal).

In het Saksische oostelijke Nederland en in Westfalen komen eenige -ingen-namen voor. JELLINGHAUS (13) onderscheidt twee groepen. Vooreerst de van oude personennamen afgeleide, zooals Beuningen in Overijssel, Sellingen in Westerwolde (Groningen). Verder de van ing = weide afgeleide vormen, waartoe hij Fleringen in Overijssel en Hezingen, in dezelfde provincie, rekent; ik geloof echter, dat wij hier te doen hebben met denzelfden uitgang als bij de eerste groep, maar dan niet bij personennamen (fleur, vlier = moerassige streek; hees = bosch). Tot de -ing-namen rekent JELLINGHAUS het Geldersche Millingen (waarvan Midling een oude vorm is) en Ter Wupping, in Westerwolde. Ik voeg hier bij dat in Apeldoorn de familienaam Middellink voorkomt.

Twee dingen worden uit deze opsomming wel duidelijk. De -ingen-namen van ons land vragen naar een zorgvuldig taalkundig onderzoek, vooral ook van de oude vormen, want ze zijn niet van eenen huize. Terwijl wij de -inc-namen van erven voor „Saksisch” mogen houden, zijn de -ingen-namen voor dorpen dat niet. Hun verspreidingsgebied is veel grooter, maar het is niet juist, zooals JOHAN WINKLER deed, om deze namen als Frankisch te betitelen (33).

Op de Veluwe komt de vorm -inchuizen enkele malen voor bij Putten: Halvinkhuizen, Kraftinkhuizen, Willinkhuizen. Elders komt deze vorm bij ons zelden voor, behalve in Westerwolde (dat toponymisch een bijzonder hoekje is): Jipsinghuizen, Ellersinghuizen. In Oost- en Zuid-Westfalen is hij zeer algemeen, maar westwaarts eindigt dit gebied plotseling bij de dialectgrens tusschen het Oostwestfaalsch en het Munstersch (JELLINGHAUS, pag. 93). De vraag is gerechtvaardigd, of de Veluwsche -inghuizen-namen import zijn, want de kelnerij van Putten, met vrij veel grondbezit, behoorde in de middeleeuwen aan de abdij te Paderborn.

Ten slotte verdienen op de Veluwe, waar Saksisch en Frankisch elkaar ontmoetten, de namen op -inchem de aandacht, zooals Ellekom (Ellunchem), Bennekom (Berinchem), Renkum (Redinchem) en Wedinchem (vroeger een wiltforstersgoed bij Garderen). Bennekom en Ellekom zijn vermoedelijk gevormd van de personennamen Baro en Elling, die volgens JELLINGHAUS II en 13 maal in Westfaalsche plaatsnamen voorkomen. Zijn deze namen nu Saksisch? Ik twijfel, want bij Leuven en Maaseik liggen Binkom (Benningahem) en Ellikom (Elleken), volgens MANSION afgeleid van Benno en Eling, waarvan het eerste echter in 19 Westfaalsche namen voorkomt.

10. De ouderdom der -inc-namen

Er is een lijst van bezittingen die het klooster te Werden aan de Ruhr in Twente bezat, uit de 9e of 10e eeuw. Van de 14e eeuw is een tweede lijst, en bezitten wij bovendien andere gegevens. Nu is er, wat de namen betreft, geen overeenkomst tusschen de oudste lijst en latere gegevens. Zoo vinden wij in Vasse op deze lijst Boio vermeld, maar sedert de 14e eeuw heet dit erve geregeld Masselinc. Wel bevat de oudste lijst -ingen- en -inghem-vormen, zooals Baningi (Beuningen) en Daginghem (Denekamp). Personennamen op -inc ontmoet men in dezen tijd wel, maar slechts zelden. Op een getuigenlijst van 855, onder een stuk dat op de noordelijke Veluwe betrekking heeft, komt Hrodhing voor, op een lijst van 823, onder een stuk dat op de Lijmers slaat, vinden wij Hравaning; maar namen als Gelo en Reinher overwegen. SNUIF heeft gelijk, als hij constateert dat er een gaping is tusschen de oudste gegevens en die van na 1300. Ook een gaping in de naamgeving. CARSTEN neemt aan dat de inc-namen in ons gebied van veel later tijd zijn dan de -ingen-namen in het noordelijk kustgebied en die van de Rijnstreek.

JELLINGHAUS, de in Westfalen talrijke groep der -inghausen-namen besprekende, verklaart dat het gros van deze namen ontstaan is in den eersten tijd der Germaansche vestiging. Maar wanneer dorpen als Ludinghausen zoo oud zijn, is de personennaam Luding minstens zoo oud.

In Engeland zijn de -inga-namen van niet veel later dan 500. EKWALL citeert den historicus KEMBLE, die in de plaatsen op -ing „the original seats of the Marks bearing these names” ziet. „Marks” worden blijkbaar opgevat als gemeenschappen, families, groepen (hoe

dan ook gevormd, al of niet bloedverwant), wonende in één streek, plaats of hoeve.

Als de Saksen, die van het continent kwamen, reeds zoo vroeg -ing-namen gebruikten, hoe is dit dan te rijmen met de onderstelling dat die vormen in het continentale Saksische stamland laat zouden optreden? Ik ben verlegen om een antwoord en laat het oordeel over aan historici. Onder voorbehoud stel ik de mogelijkheid, dat -inc-namen ten onzent bij gelegenheid wel als huis- en familienaam gebruikt werden, maar eerst op den voorgrond kwamen, eerst algemeen werden, toen het kerkelijke grootgrondbezit voor zijn administratie behoefte kreeg aan blijvende namen voor de erven. In Engeland is die administratie, evenals de Kerk zelf, eenige eeuwen ouder dan bij ons.

II. De kaart der -inc-namen

Ook op de kaart is onderscheid gemaakt tusschen namen op -inc, ontleend aan oude gegevens, en namen op -ink, overgenomen van de kaart. Voor Overijsel is het aantal -inc-namen grooter dan voor den Gelderschen Achterhoek. Dit wordt voor een deel veroorzaakt door de omstandigheid dat in Overijsel betrekkelijk veel aan markegeschiedenis is gedaan, en ik van talrijke marken warenlijsten kon raadplegen.

De namen der erven zijn zoo dicht mogelijk bij hun plaats op de kaart gezet; nauwkeuriger plaatsaanduiding was onmogelijk, vooral daar waar oude erven reeds verdwenen zijn, of alleen bekend is in welke marke of welk kerspel ze gelegen waren. Zodoende is het resultaat eerder een tableau van namen dan een nauwkeurige cartografische documentatie. Met één oogopslag is nu het compacte -inc-gebied te overzien en valt, ondanks de onvolledigheid, vergelijking van den namenvoorraad b.v. om Winterswijk en om Oldenzaal gemakkelijk. Duidelijk komen hier en daar de vroeger aan menschen zeer arme streken te voorschijn, b.v. aan weerszijden van de Vecht (het veen, waar later Dedemsvaart in zou ontstaan, het Almeloosche veen en het Dalmsholt) en de scheiding in de Graafschap, die gevormd wordt door de venen van Lichtenvoorde en Zieuwent.

12. Samenvatting

1. De oude boerenerven in het Oosten van Nederland (waarvan die in Overijsel en Gelderland in het bijzonder bestudeerd werden), die -inc-namen dragen, beslaan een vrij scherp begrepsd gebied, dat aansluit bij een verwant noordwestelijk Duitsch gebied en omschreven kan worden als „Saksisch” gebied.
2. Ten Westen van Deventer en Zutphen ligt een homogeen -inc-gebied links van den IJssel. Er blijft nog te onderzoeken of verder westwaarts verspreide Saksische -inc-namen voorkomen, niet te verwarren met -ingen-namen, die grootendeels van niet-Saksische origine zijn.
3. Verreweg de meeste -inc-namen zijn afgeleid van personennamen. Uit een voorloopig onderzoek bleek dat deze personennamen in het algemeen overeenkomen met die in het NW van Duitschland.

Verschillende er van zijn in Friesland en Groningen levend gebleven, en dus eerder als Westgermaansch dan als Saksisch te betitelen. Te onderzoeken blijft, waar bijzondere personennamen optreden. De Engelsche -ing-namen, die van eigennamen zijn afgeleid, vertoonen groote overeenkomst met de continentale Saksische -inc-namen.

4. Het is gewenscht dat de verspreiding van oude, karakteristieke voor- en achternamen systematisch nagegaan wordt met het doel stamverschillen op te sporen en de verhouding van het Friesche, het Frankische en het Saksische element te benaderen.
5. Nederland heeft behoefte aan een gids als die van MANSION voor Vlaamsch-België, waarin de elementen der plaatsnamen, en dus ook de personennamen, overzichtelijk door een taalkundige zijn behandeld. MANSION stond echter zelden stil bij „vleknamen” (namen van gehuchten, wijken en buurten) en in het geheel niet bij ervenamen. Dit is een beperking die te betreuren valt, want ook vele van deze namen behooren tot wat deze schrijver noemt „de oudste toponymische laag”.

LITTERATUUR

1. BOEKENOOGEN, G. J., Onze voornamen (De Gids, 1890).
2. BÜCKMANN, L., Die Germanischen Ortsnamen in Nordfrankreich (Peterm. Mitt., 1918).
3. —, Lüneburger Orts- und Flurnamen (in: Lüneburger Heimatbuch, 1927).
4. CARSTEN, R. H., Die -ingen-Namen der südlichen Nordseeküste (Aus Han-sischem Raum II, 1937).
5. DOORNINCK, P. N. VAN, Schattingslijst van den Lande van Gelre voor de Veluwe (1905).
6. EKWALL, E., English Placenames in -ing (1923).
7. GRAAF, J. DE, Uit het archief der marke van Holten, 1918.
8. —, Uit Gorssels verleden (1926).
9. —, De marken van Hall en Eerbeek (Gelre, 1934).
10. —, Uit het archief der marken van Almen en Harfsen (Gelre, 1939).
11. HEERINGA, T., De Graafschap (1934).
12. JELLINGHAUS, H., Der Tie (Mitt. des Vereins für Gesch. und Landesk. Osnabrück, Bnd. 33, 1908).
13. —, Die Westfälischen Ortsnamen (1923).
14. KASPERS, W., Untersuchungen zu den rheinischen -ingen-Orten II (Z. f. Ortsnamenf. VIII).
15. KEUNING, H. J., Nederzettingvormen in diluviaal Nederland ten noorden en oosten van den IJssel (T. Ec. Geogr., 1936).
16. KLUGE, F., Deutsche Namenkunde (1917).
17. KLUIVING, K. B., Een en ander over Drentsche familie- en plaatsnamen op -ing (Drentsche Volksalmanak 1934).
18. KUILE, G. J. TER, Sr. en Jr., De familie Ter Kuile (1926).
19. KUILE, G. J. TER, Jr., Vollenhove en Drente (Versl. en Meded. der V. v. Ov. Regt en Gesch., dl. 49).
20. —, Inleiding tot een Oorkondenboek van Overijssel (1935).
21. LINDEMANS, J., Personificatie in plaatsnamen (Meded. Vla. Top. V. jg. IX, 1933).
22. MANSION, J., Oud-Gentsche naamkunde (1924).
23. —, De voornaamste bestanddeelen der Vlaamsche plaatsnamen (Nom. Geogr. Flandr. III, 1935).

24. MEERTENS, P. J., De betekenis van de Nederlandse familienamen (1e druk, 1941).
 25. SCHÖNFELD, M., Wörterbuch der altgermanischen Personen- und Völkernamen (1911).
 26. —, De studie van de eigennamen (N. Taalgids 1923).
 27. SLOET, L. A. J. W. BARON, De hof te Voorst (in „Van-Al's", 1871).
 28. SNUIF, C. J., De gewaarde erven in het kerspel van Enschede (Nom. Geogr. Neerl. VII). Ook in:
 29. —, Verzamelde bijdragen tot de geschiedenis van Twenthe, 1930.
 30. SWAEN, A. E. H., Nederlandsche geslachtsnamen (1e druk, 1942).
 31. TACK, P. L., Walchersche plaatsnamen (Nom. Geogr. Neerl. VIII, IX).
 32. WINKLER, J., De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en betekenis, 1885.
 33. —, Sommige Geldersche plaatsnamen (Nom. Geogr. Neerl. III).

LIJST VAN -INC-NAMEN IN HET OOSTEN VAN NEDERLAND, AFGELEID VAN KORTE PERSONENNAMEN

Naam	Plaats	Personen-naam	Nederland Westfalen		Toelichting
Abbinc	Voorstonden	Abbo	N	W	Friesch: Abbe (JELL. 5 ×).
Alvinc	Eibergen	Alvo, Alf-	N	W	(Jell. 5 ×), BÜCKMANN, pag. 138.
Anninc	Driene	Anno	N	W	Friesch: Anne, Bü., pag. 141.
Assinc	Lonneker	Azzo, Asse	N	W	Friesch: Asse, Bü., pag. 141.
Bardinc	Aalten	Bardo			MANSION, pag. 14 (JELL. 9 ×).
Benninc	Woolde	Benno	N	W	(JELL. 19 ×).
{ Beerninc	Daarle	Bern, Beren	N	W	
{ Berninc	Winterswijk	" "	" "		
Blekkink	Winterswijk (Miste)	Blecco			NGN III, 54.
Boesinc	Borkeloo	Boso	N	W	
Boevinc	Laren	Bovo	N		MANSION, pag. 27.
Boeyink	Winterswijk	Boio	N	W	
Bruninc	Usseloo	Bruno	N	W	
Bukking	Doetinchem	Buck			KLUGE, pag. 19.
Eggink	Gorsel				Drentsch: Egge. MANSION, pag. 38.
Eilinc	Brummen	Eil-			
Eisinc	Dalfsen	Eiso		W	Friesch: Eise.
Eppinc	Beuningen	Eppo	N	W	Friesch: Eppe. MANSION, pag. 41.
Essinc	Batmen	Esso	N	W	
{ Fokkink	Diepenveen	Vocco		W	Friesch: Fokko (JELL. 6 ×).
{ Voccinc	Almen	"		"	
Gotinc	Hengeloo (G)	-Got			MANSION, pag. 51.
Hakinc	Zelhem	Hake			Overijssel: Hako, Hake.
{ Harinc	Bornerbroek	Hiero			Friesch: Hero. MANSION, pag. 57.
{ Herinc	Fleeringen	"			
Heyinc	Vorden	Heio	N	W	Friesch: Hajo.
Hemminc	Dammarke	Hemmo	N	W	(JELL. 18 ×).
Hessinc	Gieteloo	Hesse			(JELL. 6 ×).

Naam	Plaats	Personen- naam	Nederland Westfalen		Toelichting
Hiddinc	Delden	Hiddo	N	W	Friesch: Hidde (JELL. 12 ×).
Huninc	Zilven	Huno	N	W	(Jell. 5 ×), BÜCKMANN, pag. 138.
Idinc	Varseveld	Ido			Friesch: Ide. MANSION, pag. 74.
Ikin	Markeloo	Iko		W	Friesch: Yke.
Imminc	Stokkum	Immo	N	W	(JELL. 11 ×).
Koninc	Geesteren (G)	Cono		W	
Kubbinc	Lochem	Kobbo		W	(JELL. 7 ×).
Lansinc	Fleringen	Lanzo		W	(JELL. 2 ×).
Leppinc	Enschede	Lup-?			Friesch: Lieppa.
Lippinc	"	"			MANSION, pag. 102.
Leusinc	Vasse	Liuzo	N	W	
Makkinc	Vierakker	Makko		W	
Meilinc	Holten	Megilo?			MANSION, pag. 104.
Mellinc	Varseveld	Mello		W	Friesch: Melle. BÜCK- MANN, pag. 146.
Mensinc	Fleringen	Menso	N	W	Friesch: Menso.
Nanninc	Ankum	Nanno	N	W	Friesch: Nanne.
Nysinc	Wierden	Nvse			Schattingslijst Veluwe.
Obbinc	Vorden	Ubbo, Obbe			Friesch: Ubbo (JELL. 6 ×).
Odinc	Eerbeek	Odo		W	Friesch: Oede (JELL. 14 ×).
Onninc	Ratum				Friesch: Onno.
Ovinc	Voorst (G.)	Ovo	N	W	(JELL. 5 ×).
Poppinc	Reutum	Poppo	N	W	Friesch: Poppo.
Rensinc	Gieteloo	Rense			Schattingslijst Veluwe.
Roessinc	Hellendoorn	Ruozo	N		
Rosinc	Usseloo	"	"		
Sesinc	Varseveld				
Sissinc	Doetinchem	Cyso?		W	
Sikkinc	Warnsveld				Friesch: Sicco.
Swavinc	Almen	Suaf	N	W	(JELL. 4 ×).
Tiasinc	Buurse	Tias	N		
Udinc	Geesteren (Ov.)	Uddo	N		Friesch: Udo (JELL. 9 ×).
Vruwinc	Neede	Vro ?			(in Vrowin enz.).
Waninc	Wiene	Wano		W	MANSION, pag. 170.
Warninc	Zutfen	Warin		W	(JELL. 11 ×)
Wassinc	Genne	Wasso			BÜCKMANN, pag. 156.
Wensinc	Eerbeek	Wenzo	N	W	BÜCKMANN, pag. 134.
Willinc	Hal (G.)	Willi-			(in Willibald enz.).
Wissinc	Zenderen	Wiso			BÜCKMANN, pag. 145.

